

POKŁON TRZECH KRÓLI PO KONSERWACJI

Obraz „Pokłon Trzech Króli” o wymiarach 4,5 na 3,7 m został namalowany w technice tłustej mieszanej na jednym brycie płóciennym. Dzieło przypisano Loderowi na podstawie zachowanych dokumentów archiwalnych. Dopiero podczas bieżącej konserwacji odnaleziono sygnaturę artysty (na tle kosza, w lewym dolnym rogu). Obraz przedstawia sam moment przybycia Magów i złożenia przyniesionych przez nich darów u stóp Dzieciątka, któremu towarzyszy Maria i Józef. Scena rozgrywa się w mrocznej szopie. W królewskim orszaku artysta umieścił postać fundatora i swój własny autoportret. Kompozycja obrazu nawiązuje do malowidła Rubensa „Pokłon Trzech Króli” (Królewskie Muzeum Sztuk Pięknych, Antwerpia).

Mauritius Heinrich Loder

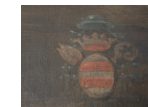
Urodzony w 1728 r. w Moguncji, wcześniej osierocony dostał się pod opiekę markiza de Croix, był związany z regionem Namur. Malował tematy religijne, portrety, sceny rodzajowe i dekoracyjne. Zmarł w 1793 r. na zamku Franc-Waret (nieдалeko Namur). Na obrazie „Pokłon Trzech Króli” Loder przedstawił siebie w wysokiej niedźwiedziej czapce, zwanej z niemieckiego bermycą. Ten strój typowy dla terytorium Niemiec pozwolił na identyfikację postaci artysty.

Mauritius Heinrich Loder

Né en 1728 à Mayence (Allemagne), très tôt orphelin, fut pris sous la garde du Marquis de Croix, noble de la région de Namur. Il a peint des sujets religieux, ainsi que des portraits, des paysages, et diverses peintures décoratives. Il est mort en 1793 au château de Franc-Waret, situé près de Namur. Il s'est représenté en robe et portant un haut chapeau de fourrure appelé en allemand Bärenmütze. Ce costume typique de la région d'où l'artiste est originaire, a conduit à l'identification du peintre.

ADORATION DES ROIS MAGES APRÈS DES TRAVAUX

Le tableau l'„Adoration des Mages” d'une dimension de 4,5 x 3,7m à été réalisée au moyen de peinture à l'huile sur un morceau de toile. L'identité de l'artiste fut connue grâce à des documents conservés aux Archives de l'État à Namur. Sa signature (au fonds du panier, en bas à gauche) fut retrouvée pendant les travaux de conservation. Le tableau représente les Rois Mages qui, à leur arrivée, déposent des cadeaux aux pieds du petit Jésus, accompagné par Marie et Joseph. La scène se déroule dans un hangar sombre. L'artiste s'est placé parmi les membres du cortège accompagnant les Mages. Il a également représenté, dans le même groupe, l'évêque de Namur. La composition du tableau fait référence à l'„Adoration des Mages” de Rubens (Musée Royal des Beaux-Arts, Anvers).

Biskup Berlot

Urodzony w 1701 r. w Mettet, niedaleko Namur. Pierre-Godefroid de Berlo de Franc-Douaire, był biskupem Namur w latach 1741 - 1771. Pomiędzy 1750 - 1767 doprowadził do odbudowy katedry. Fundator cyklu czterech wielkoformatowych obrazów Lodera, wykonanych do prezbiterium kościoła. Zmarł w 1771 r. Portret fundatora na obrazie zidentyfikowano na podstawie herbu umieszczonego poniżej u jego stóp. Atrybucję potwierdził inny portret biskupa z opactwa Saint-Gérard de Brogne (nieдалeko Namur).

Mgr Berlot

Né en 1701 à Mettet, près de Namur, Mgr Pierre-Godefroid de Berlo de Franc-Douaire, fut évêque de Namur de 1741 à 1771. Il a fit construire l'actuelle cathédrale entre 1750 et 1767. C'est à cette occasion qu'il commanda à Loder les quatre tableaux de grand format. Il décéda à Namur en 1771. Il fut identifié sur la peinture grâce à ses armoiries placées sous ses pieds. Un portrait conservé à l'Abbaye Saint-Gérard de Brogne (région de Namur) confirma son identité.

ADORATION DES ROIS MAGES AVANT LES TRAVAUX

L'état de conservation de l'œuvre était dramatique. Le problème principale était la forme atypique de l'œuvre (concave) et les graves déformations du support causées par le poids propre de la toile. Le tissu a été affaibli et a commencé à graviter vers le bas. De plus, les conditions ambiantes variables ont accéléré le processus de vieillissement des matériaux, exposés tant à la lumière du soleil, qu'aux fluctuations de température et à l'humidité. La toile a perdu son élasticité et s'est fragilisée, devenant très sensible aux fissures et aux déchirures. Enfin, les couches du vernis jauni et brun falsifiaient les couleurs d'origine, rendant la composition de l'image à peine visible. Le tableau avait bien besoin d'une urgente restauration.

GRANT BADAWCZY PROJET SCIENTIFIQUE

Innowacyjny pomiar deformacji wielkoformatowych obrazów na płótnie z wykorzystaniem zdalnych metod optycznych oraz jego zastosowanie w dokumentacji, projektowaniu i ocenie konserwatorskich rozwiązań technicznych.

Projekt został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji nr DEC-2011/03/N/HS2/01936

La mesure innovatrice des déformations de toiles de grands formats à l'aide de méthodes optiques à distance et son application dans la documentation, la conception et l'évaluation des solutions techniques de conservation.

Financé par le Centre National des Sciences (Pologne)

INSTITUTIONS PARTICIPANT

**Cathédrale Saint - Aubain
de Namur (Belgique)**

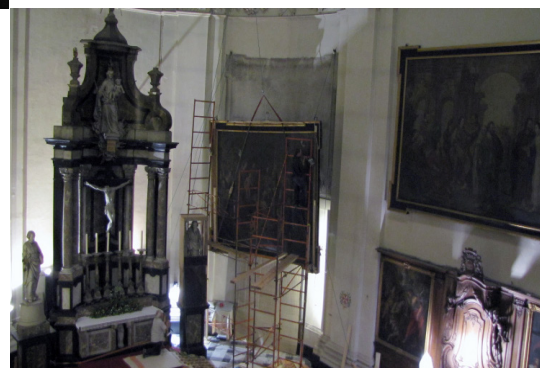
**Faculté de Conservation et Restauration,
Académie des Beaux Arts de Varsovie
(Pologne)**

**Institut de Recherche Fondamentale
en Technologie,
Académie Polonaise des Sciences
(Pologne)**

KONSERWACJA I RESTAURACJA OBRAZU POKŁON TRZECH KRÓLI M.H. LODERA (XVIII W.) Z KATEDRY SAINT - AUBAIN W NAMUR (BELGIA)

CONSERVATION ET RESTAURATION DU TABLEAU DE M. H. LODER L'ADORATION DES ROIS MAGES DE XVIIIe SIÈCLE DE L'ÉGLISE CATHÉDRALE SAINT - AUBAIN DE NAMUR (BELGIQUE)

Projet de conservation approuvé par le Chanoine Jean-Marie Huet, Archiprêtre de la Cathédrale Saint - Aubain et la Fabrique de l'Église.

Coordinateur du projet et chef d'équipe:

Katarzyna Górecka, Académie des Beaux - Arts de Varsovie
Équipe de conservation: Joanna Chodkiewicz (Varsovie),
Maciej Żelechowski – Stoń (Varsovie), Catherine Debière
et Emmanuelle Nsunda (Namur).

Superviseur:

prof. Joanna Szpor, Académie des Beaux - Arts de Varsovie
Recherches optiques:

Marek Skłodowski PhD, Piotr Pawłowski PhD, Paweł Wójcicki,
Institut de Recherche Fondamentale en Technologie,
Académie Polonaise des Sciences de Varsovie.

Recherches chimiques:

Elżbieta Jeżewska, Académie des Beaux - Arts de Varsovie,
Travaux techniques: Grzegorz Osowicki, Rekons Toruń (Pologne),
équipe technique: Marek Krupa, Sylwester Sadolewski,
Bartosz Szwed, Błażej Kot, Paweł Dygaszewicz.

Documentation photographique: Małgorzata Słuszkiewicz.

Avec la participation de: Charles Reyter, François - Emmanuel
Duchêne, la famille de Gurgul (tous de Namur), Père Théodore
de Poël et la communauté monastique de Chevetogne.

Nous ont aussi apporté leur aide et leur soutien:

l'Abbé Jacques Jeanmart, Christiane Jacquemin, Tin Van Le,
Marc Noël, Christine Bolline, le Chanoine Daniel Meynen,
l'Abbé Joël Rochette avec les séminaristes du Séminaire
Diocésain de Namur. Merci également aux amis polonais:
Marta Gościcka, Rafał Nijak, Katarzyna Kamińska et Paweł Mysiera.

POKŁON TRZECH KRÓLI PRZED KONSERWACJĄ

Stan zachowania obrazu był dramatyczny. Podstawowy problem konserwatorski stanowiła już sama nietypowa (wklęsła) forma obiektu oraz poważna deformacja jego podobrazia. Wygięte w łuk krosna nie utrzymały ciężaru obrazu, w dolnej partii doszło do wybrzuszenia płótna. Wahania temperatury i wilgotności względnej powietrza a także operowanie słońca przyspieszyły procesy starzenia i nianego podłoża. Płótno utraciło swoją sprężystość, stało się podatne na pęknięcia i rozdarcia. Kompozycja obrazu była prawie nieczytelna. Kolorystyka malowidła została zmieniona przez silnie żółtkłe werniksy. Obraz wymagał prac ratunkowych i kompleksowej konserwacji.

